

pozitivna stran slikarjevega pojmovanja dane naloge. In ali so v resnici čisto vse ilustracije v knjigi slabe? Nikakor ne! Poglejmo le n. pr. krajinske podobe ali nekatere detajle ilustracij, ilustracije same, pa ne moremo potegniti z vzvišenimi kričači, da je »vse zanič«. Imeti moramo na umu, da nihče, ki še ni zrel slikar, ne more kvalitetno obseči tako velike naloge, kakor je to ilustriranje Martina Krpana. Doslej ga je pri nas prelil v like le Hinko Smrekar, pa nobeden drugi. Resimirajmo torej: Perkov Martin Krpan je mladostno delo slikarja, ki si je vložil veliko truda, da so ilustracije čim boljše, ki pa bi knjigo zgradil gotovo drugače, ko bi jo dobil v delo v zrelejši umetniški dobi. Zatorej vzemimo knjigo v roke takšno, kakršna je, namreč delo, porojeno iz velike požrtvovalnosti, marljivosti, ter naj bo tudi sodba pravičnejša.

Vendar naj ne končam poročila brez nekaj kritičnih pripomb. Gre za pravlino pojmovanje ilustracij te in drugih sodobnih knjig. Kadar gre za ponazarjanja besedila v liku v povprečni knjigi, potem zadostuje bežen, impresionistični zapisek. Kadar pa se opremlja kvalitetno besedilo s podobami, takrat pa morajo nujno podobe biti zgrajene, trdne v svoji kompoziciji in precizno vgrajene v snovi in vsebini dotičnega besednega izraza. Perko bi svojo nalogo neprimerno boljše rešil, če bi število ilustracij zmanjšal, zato pa bi se s posameznimi primeri res temeljito pobavil. Posebno pri ilustracijah Martina Krpana je tak postopek edino uspešen. Le pretehtajmo Levstikov slog! Ali ima naše slovstvo še sploh kaj podobnega v svoji zakladnici? Ali sploh more slovenski jezik najti bolj precizno, pretehtano in plastično obliko? Ali ni Martin Krpan umetnina, ki — kakor vsaka prava umetnina — ne sme biti niti v črki izpremenjena, ki ne vsebuje niti besedice premalo ali preveč? In tako nujno bi moralo biti tudi ilustrativno gradivo za Martina Krpana! Način ilustracij L. Perka bi bil primernejši recimo za zgodovinski roman, kjer je snov razsežnejša, Levstikov tekst pa bi rabil eksaktne, zaključene, plastične podobe. Prepričan pa sem, da bi marsikateri nedostatek pričujočih podob izginil, ali pa bi se zmanjšal spričo primerne notranje ureditve knjige. Kakor zunanji opremi knjige ni oporekati, tako pa je notranja ureditev precej nedognana. Monotoni temni trak, ki deli podobo od podobe, le-te neuokvirjene, spominjajo nehote na filmski trak in tako močno izgubijo na svoji samostojni vrednosti. V bodoče naj bi se pazilo tudi na take stvari, kajti zavedati se moramo, da je pri nas izdaja neke knjige prav za prav le velik dogodek.

Dr. St. Mikuš.

Tine Debeljak-Bara Remec: »Kitica Mickiewiczvih. Ljubljana 1943.

Ilustracije Bare Remčeve. Po podobah Puškinovega Bahčirsarajskega vodnjaka je slikarica opremila Kitico Mickiewiczvih. Dočim je v prvi knjigi zavzemala močnejše mesto igra senčnih in svetlobnih ploskev, se je v tej zbirki ilustracij slikarica omejila skoraj izključno na linijo. Prvi grafični način daje sam po sebi večjo možnost dramatičnega umetnostnega izraza, dočim je drugi omejen na zgovorno, lirično igro linije in je po značaju tišji, intimnejši. Slikarica je imela srečno roko, da se je odločila za drugi način ilustrativnega izražanja. Tako je nastala vrsta podob, ki so neprimerno boljše kakor v prejšnji knjigi. Očitno je, da je B. Remčeva v linearnem načinu izražanja našla svoj najbolj zgovorni in ustrezajoči umetnostni jezik. Ubogljivo sledi v zgovornem ritmu čista linija njenim mislim. Nastajajo podobe, ki se ubrano uglase s poezijo. Primerjajmo le »Dober večer« z Barino ilustracijo. Eteričen ljubavni par v nežnem objemu, pot, ki se vije v ozadje, ptice v zraku, vse to skupaj izzveni močno podobno kot večerno razpoloženje pesnikovega »Dobrega večera«. Še nežnejše in občutnejše je slikarica upodobila pesem »D. D.« Še prav posebej je zanimiva skupina ilustracij, ki ponazarja tekst »Gospoda Tadeja«. Epična snov je narokovala slikarici tudi bolj pripovedno ilustracijo. Tako je zgradila podobe posebno v skupinskem oziru prav trdno. Zdi se mi, da so prav te grafike nekak mejnik v ilustracijskem delu B. Remčeve. Poslej bo slikarica gradila prav na kompozicionalnem principu mnogo bolj zavestno kakor doslej. Kajti dobra ilustracija je brez trdne kompozicije in upoštevanja realističnih prvin precej redka.

B. Remčeva je s svojimi novimi ilustracijami prinesla tehten delež k slovenskemu tovrstnemu gradivu.

S. M.